

www.ketab.ir

منتخب
توضیح المسائل

حضرت امام خمینی قدس سره الشریف

خدای، کمال‌الدین، ۱۳۲۷ -

منتخب توضیح المسائل / امام خمینی (قدس سره)؛ تنظیم و گزینش
کمال‌الدین خدای. - قم: شفق، ۱۳۷۹
۲۷۲ ص.

ISBN: 964-485-011-4

۱. فقه جعفری رساله عملیه الف. خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب
و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۸۰ - ۱۳۶۸. توضیح المسائل.
برگزیده ب. عنوان ج. عنوان: توضیح المسائل. برگزیده
۲۹۷/۳۴۲۲ م ۴ خ/۹/۱۸۳ BP

■ منتخب توضیح المسائل حضرت امام خمینی (ره)

● تنظیم و گزینش: کمال‌الدین خدای

● ناشر: انتشارات شفق

● نوبت چاپ: ۱۶ / ۱۳۹۳

● شمارگان: ۱۰۰۰

● چاپ: قدس

● شابک: ۰ - ۱۱ - ۴۸۵ - ۹۶۴ - ۹۷۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است انتشارات شفق - قم، خیابان شهدا

تلفن: ۲۸ - ۳۷۷۴۱۰ - ۳۷۷۴۴۸۳۶ - نمابر

پست الکترونیک: Shafaghbook@yahoo.com

۸۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان	صفحه	عنوان	صفحه
پیشگفتار	۹	اسلام	۳۲
احکام تقلید	۱۱	تبعیت	۳۲
احکام طهارت	۱۵	برطرف شدن عین نجاست	۳۳
آب مطلق و مضاف	۱۵	استبراء حیوان نجاستخوار	۳۳
۱- آب کُر	۱۵	غایب شدن مسلمان	۳۳
۲- آب قلیل	۱۶	احکام ظرفها	۳۳
۳- آب جاری	۱۷	وضو	۳۴
۴- آب باران	۱۷	وضوی ارماسی	۳۶
۵- آب چاه	۱۸	دعاهایی که موقع وضو گرفتن مستحب است	۳۷
احکام آبها	۱۸	شرایط وضو	۳۷
احکام تَخْلِي	۱۹	احکام وضو	۴۱
(بول و غائط کردن)	۲۰	چیزهایی که باید برای آنها وضو گرفت	۴۱
استبراء	۲۰	چیزهایی که وضو را باطل می کند	۴۳
نجاسات	۲۱	احکام وضوی جیره	۴۳
۱- ۲ بول و غائط	۲۱	غسلها واجب	۴۵
۳- منی	۲۱	احکام جنابت	۴۵
۴- مردار	۲۱	چیزهایی که بر غنیم حرام است	۴۶
۵- خون	۲۲	چیزهایی که بر جناب حروه است	۴۷
۶- ۷- سگ و خوک	۲۳	غسل جنابت	۴۷
۸- کافر	۲۳	غسل تربیعی	۴۷
۹- شراب	۲۳	غسل ارماسی	۴۸
۱۰- فقاع	۲۴	احکام غسل کردن	۴۸
عرق جنب از حرام	۲۴	استحاضه	۵۰
راه ثابت شدن نجاست	۲۴	احکام استحاضه	۵۰
راه نجس شدن چیزهای پاک	۲۵	حیض	۵۴
احکام نجاسات	۲۶	احکام حائض	۵۵
مطهرات	۲۷	اقسام زنهای حائض	۵۷
آب	۲۷	۱- صاحب عادت وقتی و عددیه	۵۷
زمین	۲۹	۲- صاحب عادت وقتی	۵۹
آفتاب	۳۰	۳- صاحب عادت عددیه	۶۱
استحاله	۳۱	۴- مضطربه	۶۲
کم شدن دو سوم آب انگور	۳۱	۵- مبتدئه	۶۳
انتقال	۳۲	۶- ناسیه	۶۳

شرط دوم ۹۴	مسائل متفرقه حیض ۶۴
شرط سوم ۹۵	نفاس ۶۵
شرط چهارم ۹۵	غسل مس میت ۶۷
شرط پنجم ۹۵	احکام محتضر ۶۸
مواردی که لازم نیست بدن و لباس نمازگزار	احکام غسل و کفن و نماز و دفن میت ۶۹
پاک باشد ۹۶	احکام غسل میت ۷۰
چیزهایی که در لباس نمازگزار مستحب است ۹۸	احکام کفن میت ۷۱
چیزهایی که در لباس نمازگزار مکروه است ۹۸	احکام حنوط ۷۲
مکان نمازگزار ۹۸	احکام نماز میت ۷۲
جاهایی که نماز خواندن در آنها مستحب	دستور نماز میت ۷۳
است ۱۰۰	احکام دفن ۷۴
جاهایی که نماز خواندن در آنها مکروه است ۱۰۱	نماز وحشت ۷۶
احکام مسجد ۱۰۲	غسلهای مستحب ۷۶
اذان و اقامه ۱۰۲	تیمم ۷۸
واجبات نماز ۱۰۴	اول: از موارد تیمم ۷۸
نیت ۱۰۵	دوم: از موارد تیمم ۷۹
تکبیرة الاحرام ۱۰۵	سوم: از موارد تیمم ۷۹
قیام (ایستادن) ۱۰۶	چهارم: از موارد تیمم ۷۹
قرائت ۱۰۸	پنجم: از موارد تیمم ۸۰
رکوع ۱۱۱	ششم: از موارد تیمم ۸۰
سجده ۱۱۳	هفتم: از موارد تیمم ۸۰
چیزهایی که سجده بر آنها صحیح است ۱۱۶	چیزهایی که تیمم بدانها صحیح است ۸۱
مستحبات و مکروهات سجده ۱۱۷	دستور تیمم ۸۲
سجده واجب برادر ۱۱۹	احکام تیمم ۸۲
تشهد ۱۱۹	احکام نماز ۸۵
سلام نماز ۱۲۰	نمازهای واجب ۸۶
ترتیب ۱۲۰	نمازهای واجب یومیه ۸۶
موالات ۱۲۱	وقت نماز ظهر و عصر ۸۶
قنوت ۱۲۱	وقت نماز مغرب و عشا ۸۷
تعقیب نماز ۱۲۲	وقت نماز صبح ۸۸
صلوات بر پیغمبر ۱۲۳	احکام وقت نماز ۸۸
مبطلات نماز ۱۲۳	نمازهایی که باید به ترتیب خوانده شود ۸۹
چیزهایی که در نماز مکروه است ۱۲۷	نمازهای مستحب ۸۹
مواردی که می شود نماز واجب را شکست ۱۲۷	وقت نافله های یومیه ۹۰
شکایات ۱۲۸	نماز غفیله ۹۱
شکهای باطل ۱۲۸	احکام قبله ۹۲
شکهایی که نباید به آنها اعتنا کرد ۱۲۹	پوشانیدن بدن در نماز ۹۳
۱- شك در چیزی که محل آن	لباس نمازگزار ۹۳
گذشته است ۱۲۹	شرط اول ۹۳

- ۱۶۳ احکام چیزهایی که روزه را باطل می‌کند
- ۱۶۳ آنچه برای روزه دار مکروه است
- ۱۶۴ جاهایی که قضا و كفاره واجب است
- ۱۶۴ كفارة روزه
- ۱۶۶ جاهایی که فقط قضای روزه واجب است
- ۱۶۷ احکام روزه قضا
- ۱۶۹ احکام روزه مسافر
- ۱۷۰ کسانی که روزه بر آنها واجب نیست
- ۱۷۱ راه ثابت شدن اول ماه
- ۱۷۲ روزه‌های حرام و مکروه
- ۱۷۳ روزه‌های مستحب
- مواردی که مستحب است انسان از کارهایی که روزه را باطل می‌کند خودداری نماید
- ۱۷۴ احکام خمس
- ۱۷۵ ۱- منفعت کسب
- ۱۷۹ ۲- معدن
- ۱۷۹ ۳- گنج
- ۱۷۹ ۴- مال حلال مخلوط به حرام
- ۱۸۰ ۵- جواهری که بواسطه فرو رفتن در دریا به دست می‌آید
- ۱۸۰ ۶- غنیمت
- ۱۸۱ ۷- زمین که کافر ذمی از مسلمان بخرد
- ۱۸۱ مصرف خمس
- ۱۸۳ احکام زکات
- ۱۸۳ شرایط واجب شدن زکات
- ۱۸۴ زکات‌گندم و جو و خرما و کشمش
- ۱۸۵ زکات طلا و نقره
- ۱۸۶ زکات شتر و گاو و گوسفند
- ۱۸۸ مصرف زکات
- ۱۹۰ شرایط کسانی که مستحق زکاتند
- ۱۹۱ نیت زکات
- ۱۹۱ مسائل متفرقه زکات
- ۱۹۲ زکات فطره
- ۱۹۳ مصرف زکات فطره
- ۱۹۳ مسائل متفرقه زکات فطره
- ۱۹۵ احکام حج
- ۱۹۷ احکام خرید و فروش
- ۱۹۷ معاملات باطل
- ۱۹۹ شرایط فروشنده و خریدار
- ۲- شك بعد از سلام ۱۳۰
- ۳- شك بعد از وقت ۱۳۰
- ۴- كثیر الشك (کسی که زیاد شك می‌کند) ۱۳۰
- ۵- شك امام و مأوم ۱۳۱
- ۶- شك در نماز مستحبی ۱۳۱
- شکهای صحیح ۱۳۱
- نماز احتیاط ۱۳۳
- سجده سهو ۱۳۴
- دستور سجده سهو ۱۳۵
- قضای سجده و تشهد فراموش شده ۱۳۵
- کم و زیاد کردن اجزاء و شرایط نماز ۱۳۶
- نماز مسافر ۱۳۷
- مسائل متفرقه ۱۴۱
- نماز قضا ۱۴۲
- نماز قضای پدر که بر سر برگشته واجب است ۱۴۳
- نماز جماعت ۱۴۴
- شرایط امام جماعت ۱۴۸
- احکام جماعت ۱۴۹
- چیزهایی که در نماز جماعت مستحب است ۱۵۰
- چیزهایی که در نماز جماعت مکروه است ۱۵۱
- نماز آیات ۱۵۲
- دستور نماز آیات ۱۵۳
- نماز عید فطر و قربان ۱۵۴
- اجیر گرفتن برای نماز ۱۵۵
- احکام روزه ۱۵۶
- نیت ۱۵۶
- چیزهایی که روزه را باطل می‌کند ۱۵۸
- ۱- خوردن و آشامیدن ۱۵۸
- ۲- جماع ۱۵۸
- ۳- استمناء ۱۵۹
- ۴- دروغ بستن به خدا و پیغمبر ۱۵۹
- ۵- رساندن غبار غلیظ به حلق ۱۵۹
- ۶- فرو بردن سر در آب ۱۶۰
- ۷- باقیماندن بر جنابت و حیض و نفاس ۱۶۰
- تا اذان صبح ۱۶۰
- ۸- اماله کردن ۱۶۲
- ۹- قی کردن ۱۶۲

۲۳۳	عده طلاق	۲۰۰	شرایط جنس و عوض آن
۲۳۴	عده زنی که شوهرش مرده	۲۰۱	صیغه خرید و فروش
۲۳۵	طلاق بائن و طلاق رجعی	۲۰۲	معامله نسبه
۲۳۵	احکام رجوع کردن	۲۰۲	معامله سلف
۲۳۶	طلاق خلع	۲۰۲	فروش طلا و نقره، به طلا و نقره
۲۳۶	طلاق مبارات		مواردی که انسان می تواند معامله را به هم
۲۳۶	احکام متفرقه طلاق	۲۰۲	بزند
۲۳۷	احکام غضب	۲۰۵	احکام شرکت
۲۳۹	احکام مالی که انسان آن را پیدا می کند	۲۰۷	احکام صلح
۲۴۲	احکام سربردن و شکار کردن حیوانات	۲۰۸	احکام اجاره
۲۴۲	دستور سر بردن حیوان	۲۰۸	شرایط مالی که آن را اجاره می دهند
۲۴۲	شرایط سربردن حیوان		شرایط استفاده ای که مال را برای آن اجاره
۲۴۳	دستور کشتن شتر	۲۰۸	می دهند
۲۴۳	صید ماهی	۲۰۹	مسائل متفرقه اجاره
۲۴۴	صید ملخ	۲۱۱	احکام جُعْالَه
۲۴۵	احکام خوردنیها و آشامیدنیها	۲۱۲	احکام مزارع
	چیزهایی که مرقع غذا خوردن مستحب	۲۱۲	احکام مسابقات
۲۴۶	است		کسانی که نمی توانند در مال خود تصرف کنند
۲۴۷	چیزهایی که در غذا خوردن مکروه است	۲۱۶	احکام وکالت
۲۴۷	مستحبات آب آشامیدن	۲۱۷	احکام قرض
۲۴۸	ممنوعیات آب آشامیدن	۲۱۹	احکام حواله دادن
۲۴۹	احکام نذر و عید	۲۲۰	احکام رهن
۲۵۱	احکام قسم خوردن	۲۲۱	احکام ضامن شدن
۲۵۳	احکام وقف	۲۲۲	احکام کفالت
۲۵۵	احکام وصیت	۲۲۲	احکام ودیعه (امانت)
۲۵۷	احکام ارث	۲۲۳	احکام عاریه
۲۵۸	مسائل متفرقه ارث	۲۲۳	احکام نکاح یا ازدواج و زناشویی
۲۵۹	کتاب امر به معروف و نهی از منکر	۲۲۴	احکام عقد
۲۵۹	شرایط امر به معروف و نهی از منکر	۲۲۴	شرایط عقد
۲۶۱	مراتب امر به معروف و نهی از منکر		عیبهایی که بواسطه آنها می شود عقد را
۲۶۳	مسائل دفاع	۲۲۵	به هم زد
	بعضی از مسائل که در این زمان مورد حاجت	۲۲۶	عده ای از آنها که ازدواج با آنان حرام است
۲۶۵	است	۲۲۷	احکام عقد دائم
۲۶۵	سفته	۲۲۸	احکام نگاه کردن
۲۶۶	سرقفلی	۲۲۹	مسائل متفرقه زناشویی
۲۶۷	معاملات بانکی	۲۲۹	احکام شیر دادن
۲۶۹	بیمه		شرایط شیر دادنی که علت محرم شدن است
۲۶۹	تشریح و پیوند	۲۳۲	مسائل متفرقه شیر دادن
۲۷۱	خاتمه	۲۳۳	احکام طلاق

بسم الله الرحمن الرحيم

آگاهی و فهم دقیق و عمیق از رساله شریفه توضیح المسائل که حاوی يك دوره نسبتاً جامع از احکام و مسائل شرعی در ابواب مختلف است، اگر بر همگان لازم نباشد، دست کم بر طلاب و متعلمانی علوم دینی که علاوه بر نیاز شخصی وظیفه بیان احکام الهی را برعهده دارند فرض و واجب است و به همین لحاظ، ضرورت تدریس آن در دوره‌های مقدماتی مراکز و مؤسسات آموزشی حوزه‌های علمیه احساس می‌شود؛ لکن از آنجا که تدریس کل رساله نه ضرورت دارد نه میسر است، بجاست که گزیده‌ای از مسائل آن که در برگیرنده جمع ابواب کتاب باشد، در برنامه‌ای گنجانده شود. ناگفته نماند که انتخاب و گزینش مسائل به شیوه معمول و رایج، یعنی حفظ محتوا و مضمون با نگارش و نظم و ترتیب مغایر با متن رساله هر چند با توجه به اهداف و منظور تنظیم کنندگان امری مفید و لازم است؛ لکن نمی‌تواند به طور کامل تأمین کننده مقصودی باشد که در زمینه آموزش احکام به طلاب علوم دینی مبتدی دنبال می‌شود و آن آشنایی با متن رساله، اصطلاحات، تعبیرات و عبارات احیاناً مبهم و غامض و یادگیری شیوه استفاده از رساله و آگاهی از جایگاه مسائل در ابواب مختلف و غیره می‌باشد. این هدف فقط در صورتی تحقق می‌یابد که در تدریس، از متن رساله استفاده شود.

کتاب حاضر در راستای تحقق این هدف تنظیم شده است و انتظار می‌رود ان شاء الله تا حدود زیادی بتواند این خواسته را برآورده سازد.

نکاتی که در تنظیم این کتاب رعایت شده عبارتند از:

۱. کل کتاب گزیده‌ای از رساله توضیح المسائل است.

۲. هر مسأله یا عیناً و به طور کامل ذکر، یا به طور کامل حذف شده است و از تقطیع

آن یا تغییر عبارات و کلمات و یا کم و زیاد کردن آنها خودداری شده است.

۳. مسائلی که نوعاً مورد نیاز عموم است ذکر و مسائلی که به ندرت مورد ابتلاء است حذف شده است.

۴. در ابوابی که مورد نیاز عموم نیست و در شرایط خاص یا برای گروههای خاص نیاز به آن پیش می‌آید مثل بعضی از عبادات یا معاملات و... به ذکر مسائل اساسی و مهم اکتفا شده است تا طلاب محترم آگاهی اجمالی لازم دربارهٔ جمیع ابواب را به دست آورند و هنگام برخورد با مشکل، مرجع و محل طرح آن را بدانند.

۵. مسائل کتاب به دو دسته تقسیم شده است:

دسته اول که نیاز به تدریس دارد و مسائلی است که بیشتر مورد ابتلاست یا اهمیت بیشتری دارد و یا متنی مشکلتر، با علامت دایرهٔ سیاه مشخص شده است.

دسته دوم به عنوان نشانه مذکور که متعلم موظف است آن را مطالعه کند و در صورت برخورد با مشکل از کمک استاد بهره گیرد؛ این دسته را غالباً مسائلی تشکیل می‌دهد که در درجه دوم اهمیت قرار دارند و یا حکم آنها از مسائل دسته اول فهمیده می‌شود یا کمتر مورد نیاز هستند و یا از مستحبات و مکرمات می‌باشند.

البته در هر دو گونه، شمارهٔ هر مسأله (مطابق آنچه در توضیح المسائل آمده) داخل پراکنش ذکر شده است.

۶. هر چند کمال مطلوب آن بود که کتاب به گونه‌ای تنظیم می‌گشت که در بردارندهٔ آراء جمیع مراجع عظام تقلید باشد تا هر متعلمی در عمل بتواند کمال استفاده را از آن ببرد، لیکن علل و عواملی متعدد، راه را بر تحقق این مقصود بست که از آن جمله است تعدد مراجع عظام دامت اظلالهم به طوریکه گنجاندن آراء همه در یک متن درسی ممکن نبود به ناچار می‌بایست به آراء و فتاوی مرجعی برجسته و ممتاز بسنده می‌شد و بدیهی است که رساله حضرت امام خمینی^۱ می‌توانست در این مجال بهترین و تنها انتخاب باشد؛ البته اساتید محترم ضمن تدریس با توجه به وضعیت تقلید متعلمان، به موارد اختلاف نظر مورد نیاز آنها خواهند پرداخت و مؤسسه آموزشی مربوطه نیز در صورت صلاحدید موارد اختلاف را به صورت کتبی تهیه و در اختیار متعلمان خود قرار خواهد داد. توفیق همگان را از خدای متعال خواستاریم.

معاونت امور آموزشی جامعه الزهرا (س) - قم

پاییز ۱۳۷۵